

Tingið saman

MÁNADAGIN kemur tingið saman til at bjarga okkara bankaskipan. Landsstýrið fer at leggja uppskot fyri tingið um lániheimildir til at seta 300 mill. kr. í Sjóvinnubankan. Hetta er tað málið, sum arbeitt hevur verið við nú í eina tíð, nú tað kom undan kavi, at stjóðan í føroysku bankaverðini er sera álvarsilig.

EINGIN ivi er um, at tingið fer at samtykkja uppskotini, soleiðis at forðað verður fyri, at bankaskipanin brennur saman. Í hvussu er verður tað eitt sera

stórt skráðl fyrri mong her á landi og samfelagið alt, um Sjóvinnubankin letur aftur.

MEN helst fer tingið eisini at viðgera stjóðuna í samfelagnum sum so, tí tað kemst ikki utoan um, at stjóðan í banka-verðini avspeglar eisini stjóðuna í sjálvum samfelagnum og øvugt. Vónandi fer útvarpið at senda orðaskiftið, soleiðis at Føroya fólk sleppa at fylgja við í tí, sum verður sagt og fer fram í umrøddu máli. Hetta er jú nakað, sum viðvíkur okkum øll so ella so.

ANNARS arbeiðir landsstýrið við at

gera nýtt uppskot til eina endurskóðaða figgjarlóg fyri 1993. Hetta uppskotið fer so til figgjarmeðvina og ætlanin er so at fáa tað samtykt áðrenn hálvan november. Arbeið verður við at broyta figgj-arlógargjavnágin við millum 300 og 400 mill. kr. Hetta er eingin løt uppgáva, men tað skal bera til. Landsstýrið má nú vísa, hvat tað dugir til og koma við nokrum skilagóðum loysnum. Enn hava vit so fingið lítið og einki at vita um, hvørjum loysnum arbeitt verður við, men nógv hevur verið gitt og sagt um møguleikarnar fyri at spara, skerja og fáa nýggjar.

STÓÐAN í samfelagnum er sera álvarsilig. Spurningurin er hvussu leingi vit í heila tikið fáa kapital utanfrá. Hetta er helst tann mest avgerandi spurningurin. Og her hava vit frætt, at tað verður skrávað meira og meira fyrri. Og kemur tann dagur, tá útlendskir bankar heilt og fullt sleppa okkum uppá fjall, tá má sigast at vera lítið eftir. Vónandi er stjóðan ikki so ring. Eitt er vist, ongantið áður hava krøvini til okkara vinnulívsfólk, til okkara politikarar verið so stór sum nú. Nú er at standa saman og royna at koma sum frægast ígjøgnum kreppuna.

Ábyrgd og myndugleiki

Samfelagið er í kreppu. Men út frá tí livsmynstri og teimum livikorum, vit hava uppbyggt tey seinastu 30 árin, má henda kreppan metast at vera tann svárasta kreppan í hesi öldini.

Eitt hitt størsta samtaluvnið manna millum í dag er, hvør ið nú hevur skyldina av hesi kreppu, og sær tað tíværri út til, at tað er eitt felagskór ið róp-ar, at tað eru politikkararnir.

Henda greinin skal, eins og min viðmerking í fimm-áranum hetta kvøldið, einki skiljast soleiðis, at eg vil sleppa politikkarunum undan ábyrgd. Als ikki. Íslavandi hava teir sínar av ábyrgdini av sjálvandi teir eisini taka ábyrgd og gera alt, teir mentir við teimum sum teir hava, smáum stórum, sum nú eina-erð eru at finna í eina politiskari umboðan, at vera við til at berjast okkum ígjøgnum og burturúr tí

stóðu, vit eru í.

Tá ið meiningi maðurin sigur, at politikkararnir hava skyldina, so skilji eg hann ógvuliga væl, tí hin meiningi maðurin hevur stórt sæð ábyrgdina av sinum egna livi og hevur tann myndugleika at kunna fara á val og velja politikkararnar, ella at sita heima og soleiðis lata vera við at velja teir. So um hann sigur, at politikkararnir hava alla skyldina, tað skal verða honum fyrigivið.

Øðrvisi átti at verið við teimum, ið sita longur uppi í avgerðarðirini, tí her koma vit til fólk, ið hava ábyrgd av og myndugleika yvir ymiskum skipanum í samfelagnum. Vit kunnu nevna framleiðsluskipanir, söluskipanir, peningaskipanir og skipanir á arbeiðsmarknaðinum. Hesi fólk kunnu als ikki í sama mun loyva sær at rópa upp um, at tað eru politikkararnir ið hava alla skyldina. Hesi fólk, verið tað nevndarlímur ella

onnur, sita við einum myndugleika, sum gevur teimum atgongd til at ávirka gongdina í samfelagnum. Teir hava fingið nakrar uppgávur og nøkur mál at loysa, og tí má roknað við, at tað arbeiði, ið verður gjørt innan teirra askipanir eru samfelagnum at gagni. Tá ið tað gingur gálið í hesum skipanum, eiga hesi fólk tá eisini at kenna og hava eina ábyrgd, tað ber ikki annað til.

Detta vit í ta grøvina, at alt skal kastast politikkarunum fyrri last, so fáa vit eitt samfelag, har allir leiðandi persónar kunnu smoyggjast sær undan ábyrgd, tá ið á stendur, og avleiðingin verður tann, at vit hava fingið eitt tolt sjúkt samfelag.

Nei, politikkararnir skulu sanniliga taka sína ábyrgd av gongdini, men teir, sum hava havt myndugleika hesi farnu árin, eiga so sanniliga ikki at sleppa at smoyggja sær undan síni ábyrgd.

Eg havi ongantið brúkt nógvir tímar av mínum livi at grenja um tað, sum farið er. Min grundhugsjón er, at vit eiga at læra av søguni og hyggja inn í framtíðina.

Eg havi heldur ikki ta turkatrúgv til politikkararnar, hvørki til teir føroysku ei heldur til aðrar, at teir duga til alt møguligt. Um vit nú skulu, soleiðis sum onkur hevur skotið upp, út at orðna sáttmálar millum privat feløg og arbeiðsmarknaðin, so hugsi eg, at vit fara inn á eitt øki, sum politikkararnir ikki eru førir fyri at stýra.

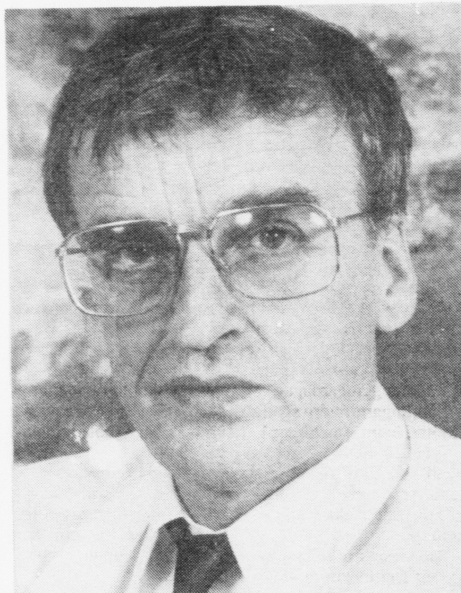
Eitt annað er, at landsstýrið í dag er størsti arbeiðsgevari í samfelagnum, og at tað álíggur landsstýrinum at syrgja fyrri, at teir, sum arbeiðsgevarar, fáa síni sáttmála-øki so rationell og líðilig

sum gjørligt og so er bert eftir at vænta og vóna, at restin av arbeiðsmarknaðinum fylgir eftir.

Landsbankin hevur ofta verið havdur á lofti, hóast fá hava gjørt sær far um, hvat ein landsbanki í veruleikanum kundi verið nýttur til. Sum eg áður havi nevnd, so er, í mínum hugaheimi, eitt samfelag bygt upp av ymiskum skipanum. Føroyar eru eitt sjálvstøðugt skatta-øki, eitt sjálvstøðugt toll-øki og i stóran mun eitt sjálvstøðugt lóggávuøki. Men vit hava valutasamstarv við Danmark, og tað hevur altið orkymlað meg, at har onnur lond hava ein nationalbanka, ið er rættiliga óheftur av politiskari ávirkan, har hava vit einki havt, ið hevur svarað til tað.

Alt gott at siga um politikkarar, bæði teir, sum eru farnir, og teir, sum vit hava í dag, men tað er eingin, sum tolar at hava nógvir pengar um hendi, og hetta sær eisini út at verða galdandi fyrri aðrar enn politikkarar, men lat tað fara.

Vit hava í mong ár manglað ein stovn, vit kunnu gott nevna henda stovn ein landsbanka, sum var rættiliga óheftur av politiska myndugleikanum, og sum politiski myndugleikin ikki kundi geva ordrar til. Her liggur munurin á einum landsbanka og t.d. Gjaldstovuni, fyrri at fara inn á nakað, sum Heri Mohr skrivaði um í bløðunum herfyri. Eg eri fullvisur í, at høvdu vit havt ein landsbanka, so kundu vit í samráð við danska nationalbankan havt rættiliga góða stýring á peningaviðurskiptunum mótvægis útlandum og mótvægis føroysku bankunum, t.d. tá ov nógvir kontantur peningur var inni, so kundi landsbankin lagt hald á

eina ávíska nøgd, soleiðis at kontantur peningur í umfari í samfelagnum altíð var rimuliga stóður. Hetta hevði sjálvandi havt ávirkan á allar peningaligar avgerðir, eisini tá politikkarin skuldi taka avgerðir um iløgur, veðhald og annað. Tað er min fulla sannføring.

Hvussu ið landskassin húsadist upp ígjøgnum áttatiárin, tað skal eg ikki koma so nógv inn á, men mær er fortalt, at i 1988 steðgaði landsstýrið kredittforeiningslánum og komu tá bert 250 mió. kr. inn í landið. Hetta sama ár innfluttu teir privat føroysku peningastovnarinn 12000 mió. kr. — skrivað eina milliard og 200 milliónir — krónur. Í 1989 komu eingi kredittforeiningslán inn í landið, men tá innfluttu bankarnir í valutaárinum 800 mió. kr. — skrivað átta hundrad milliónir krónur.

Hetta sigur ikki so lítið, so nú kunnu fólk gera sær mynd av, hvør ið hevur skyldina. Eg meti, at politikkararnir hava skyld,

men eg meti sanniliga ikki, at ein, utoan at rodna, kann standa í sjónvarpinum og fortelja Føroya fólk, at banka-nevndirnar onga skyld hava, og siga, at bankatilsynið sigur tað sama. Bankatilsynið hevur vælsaktans ikki sagt annað enn, at einki krimineilt er farið fram og tað er sjálvandi gott, men borgar ikki fyrri góðsku.

Virðingarmest
Thomas Arabo

Canon

FC1
kopi-maskina

lítil og løtt.
Framúr góðska.

Vanligur prisur
kr. 8.700,- w/patrol

Tilboð kr. 5.900,-
avmarkað nøgd

T-Mac

Sverrigsgata 9, box 118
110 Tórshavn
Tlf. 10400, fax 10915

Storno
—tin trygd fyrri góðsku!

N 4
M 8
T 0

H.J. Michelsen
Handan á 6, Tórshavn
tlf. 1.4414 — fax 1.8045